NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
L. A. GEELHOED
prednesené 8. septembra 2005 [1]

I — Úvod

1. Hlavným problémom nastoleným v tejto veci je to, či vnútroštátne konanie na homologizáciu stavebných výrobkov, ktoré nezohľadňuje homologizačné certifikáty vydávané certifikačnými orgánmi v iných členských štátoch, treba považovať za opatrenie, ktoré vykonáva povinnosť uloženú členským štátom článkom 2 ods. 1 smernice 89/106/EHS o stavebných výrobkoch [2] zabezpečiť, aby boli také výrobky spôsobilé na ich zamýšľané použitie, alebo, naopak, či predstavuje obmedzenie dovozu zakázané článkom 28 ES.

II — Právny rámec

A — *Právo Spoločenstva*

2. Smernica 89/106 zavádza právny rámec nevyhnutný na to, aby sa umožnil voľný pohyb stavebných výrobkov v rámci Spoločenstva. Pojem „stavebné výrobky" je definovaný v článku 1 ods. 2 smernice tak, že znamená „každý výrobok, ktorý sa vyrába na trvalé zabudovanie v stavbách, ktoré zahŕňajú budovy, ako aj diela stavebného inžinierstva".

3. Podľa článku 2 ods. 1 smernice 89/106 prijmú členské štáty všetky nevyhnutné predpisy, aby sa zabezpečilo, že výrobky podľa článku 1, s ktorých použitím sa uvažuje pri stavbách, môžu byť uvedené na trh iba vtedy, ak sú spôsobilé na toto zamýšľané použitie, iným spôsobom povedané, ak majú také charakteristiky, že stavby, do ktorých sa majú zabudovať, namontovať, použiť alebo inštalovať, môžu, ak sú riadne navrhnuté a vyhotovené, uspokojiť podstatné požiadavky podľa článku 3. Tieto podstatné požiadavky, ktoré môžu ovplyvniť technické charakteristiky stavebných výrobkov, sú uve-

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Smernica Rady z 21. decembra 1988 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov vzťahujúcich sa na stavebné výrobky (Ú. v. ES L 40, 1989, s. 12; Mim. vyd. 13/009, s. 296), zmenená a doplnená smernicou Rady 93/68/EHS z 22. júla 1993, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 87/404/EHS (jednoduché tlakové nádoby), 88/378/EHS (bezpečnosť hračiek), 89/106/EHS (stavebné výrobky), 89/336/EHS (elektromagnetická kompatibilita), 89/392/EHS (strojové zariadenie), 89/686/EHS (zariadenia osobnej ochrany), 90/384/EHS (neautomatické váhové prístroje), 90/385/EHS (implantabilné liečebné prístroje), 90/396/EHS (prostriedky na plynové palivo), 91/263/EHS (telekomunikačné terminálové zariadenie), 92/42/EHS (nové teplovodné kotly na tekuté alebo plynové palivo) a 73/23/EHS (elektrické zariadenia skonštruované na použitie v rámci určitého rozmedzia napätia) (Ú. v. ES L 220, 1993, s. 1; Mim. vyd. 13/012, s. 173, ďalej len „smernica 89/106").

dené v prílohe I smernice vo forme cieľov. Na účely tejto veci stačí poukázať na požiadavku, aby bola stavba navrhnutá a vyhotovená tak, aby nebola hrozbou voči hygiene alebo zdraviu jej obyvateľov alebo okolia, najmä v dôsledku znečistenia alebo otrávenia vody [3].

4. Podľa článku 4 ods. 1 smernice 89/106 sa na účely tejto smernice normy a technické schválenia označujú ako „technické špecifikácie". Článok 4 ods. 2 smernice stanovuje, že členské štáty musia predpokladať, že výrobky sú spôsobilé na použitie, ak umožňujú stavbám, na ktoré sú použité, a za predpokladu, že stavby sú riadne navrhnuté a vyhotovené, aby vyhovovali predmetným základným požiadavkám podľa článku 3, a že tieto výrobky nesú označenie CE, ktoré uvádza, že zodpovedajú vnútroštátnym normám preberajúcim harmonizované normy, európskemu technickému schváleniu alebo národným technickým špecifikáciám uvedeným v odseku 3 tohto článku, a to v takej miere, v akej pre ne neexistujú harmonizované špecifikácie. Tento odsek 3 dáva členským štátom možnosť oznámiť Komisii texty svojich národných technických špecifikácií, ktoré pokladajú za zhodné s podstatnými požiadavkami podľa článku 3. Komisia upovedomí členské štáty o tých národných technických špecifikáciách, s prihliadnutím na ktoré platí prezumpcia zhody s podstatnými požiadavkami podľa článku 3.

5. Článok 6 ods. 1 a ods. 2 smernice 89/106 uvádza:

„1. Členský štát neprekáža na svojom území voľnému pohybu tovarov, ich uvádzaniu na trh alebo do prevádzky, ak spĺňajú opatrenia tejto smernice.

Členské štáty zabezpečia, že používaniu týchto výrobkov na určené ciele by sa nemalo brániť pravidlami ani podmienkami verejných alebo súkromných inštitúcií činných v oblasti verejného ručenia alebo konaním verejných orgánov s monopolným postavením [, ktoré z dôvodu ich monopolného postavenia majú povahu verejných podnikov alebo inštitúcií — *neoficiálny preklad*].

2. Členské štáty však umožnia výrobkom, na ktoré sa nevzťahuje článok 4 ods. 2, aby boli na ich území uvedené na trh, ak spĺňajú vnútroštátne právne predpisy zhodné so zmluvou, pokiaľ európske technické špecifikácie podľa kapitoly II a III nestanovujú iné.

3 — Podstatné požiadavky na diela sa týkajú týchto aspektov: mechanická pevnosť a stabilita; bezpečnosť v prípade požiaru; hygiena, zdravie a životné prostredie; bezpečnosť pri používaní; ochrana proti hluku; hospodárenie s energiou a udržiavanie tepla.

Komisia a výbor podľa článku 19 pravidelne sledujú a robia prehľad vývoja európskych technických špecifikácií...“

6. Článok 16 smernice 89/106 obsahuje takéto osobitné konanie pre situácie, v ktorých neexistujú žiadne technické špecifikácie stavebného výrobku.

„1. Ak chýbajú technické špecifikácie, ako je definované v článku 4, v prípade všetkých predmetných výrobkov, členský štát určenia na základe jednotlivých žiadostí uzná zhodu výrobku s platnými vnútroštátnymi právnymi predpismi, ak majú uspokojivé testy a inšpekcie uskutočnené schváleným orgánom v členskom štáte výroby podľa metód platných v danom členskom štáte určenia alebo týmto členským štátom uznaných za rovnocenné.

2. Členský štát výroby informuje členský štát určenia, v zhode s ktorými opatreniami sa majú uskutočniť testy a inšpekcie tým orgánom, ktorý uvažujú [členský štát určenia, ktorého právna úprava sa na testy a inšpekcie uplatňuje, o orgáne, ktorý má v úmysle — *neoficiálny preklad*] na tento cieľ schváliť. Členský štát určenia a vyrábajúci členský štát si navzájom poskytnú všetky nevyhnutné informácie. Na ukončenie [Po ukončení — *neoficiálny preklad*] tejto výmeny informácií členský štát výroby schváli takto určený orgán. Ak má členský štát pochybnosti, zdôvodní svoje stanovisko a informuje Komisiu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby si vymenované orgány vzájomne poskytovali všetku nevyhnutnú pomoc.

4. Keď členský štát zistí, že schválený orgán riadne nevykonáva dané testy a inšpekcie v zhode so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi, upovedomí členský štát, v ktorom bol tento orgán schválený. Daný členský štát v rozumnom časovom limite informuje certifikačný členský štát, aké opatrenia uskutočnil. Ak certifikačný členský štát neuzná tieto činnosti ako uspokojivé, môže zakázať uvedenie daného výrobku na trh a do prevádzky alebo ho vystaviť špeciálnym podmienkam. Informuje o tom ostatné členské štáty a Komisiu.“

7. Podľa článku 17 smernice 89/106:

„Členský štát určenia prisúdi rovnakú hodnotu správam a atestom zhody, ktoré sú vydané členským štátom výroby v zhode s postupom podľa článku 16, aký majú v ich zodpovedajúcich vnútroštátnych dokumentoch.“

8. Rozhodnutie č. 3052/95 obsahuje postup poskytovania informácií týkajúcich sa opatrení prijatých členskými štátmi, ktoré obme-

dzujú voľný pohyb tovaru v rámci Spoločenstva [4]. Článok 1 tohto rozhodnutia uvádza:

„Členský štát, ktorý uskutoční opatrenia, cieľom ktorých je zabrániť voľnému pohybu konkrétneho modelu alebo typu výrobku, ktorý sa zákonným spôsobom vyrába alebo predáva v inom členskom štáte, alebo zabrániť uvedeniu takéhoto výrobku na trh, o tom upovedomí Komisiu v tých prípadoch, v ktorých priamy alebo nepriamy účinok takéhoto opatrenia spočíva:

— vo všeobecnom zákaze tovaru,

— v odmietnutí povolenia uviesť tovar na trh,

— v pozmenení modelu alebo typu výrobku pred povolením jeho uvedenia na trh alebo ponechania na trhu,

alebo

— v stiahnutí tovaru z trhu."

4 — Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 3052/95/ES z 13. decembra 1995, ktorým sa zriaďuje postup na výmenu informácií o vnútroštátnych opatreniach, ktoré sa odchyľujú od princípu voľného pohybu tovaru v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES L 321, s. 1; Mim. vyd. 13/015, s. 427, ďalej len „rozhodnutie č. 3052/95").

9. Článok 3 ods. 2 rozhodnutia č. 3052/95 stanovuje, že táto povinnosť oznámenia sa okrem iného nevzťahuje na opatrenia uskutočnené výlučne pri vykonávaní harmonizačných opatrení Spoločenstva a opatrenia, ktoré sa Komisii oznamujú na základe osobitných ustanovení.

10. Článok 4 ods. 1 a 2 rozhodnutia č. 3052/95 stanovujú, že oznámenie uvedené v článku 1 musí byť vykonané dostatočne podrobným spôsobom a jasnou a zrozumiteľnou formou a že oznámenie relevantných informácií má byť vykonané do 45 dní od dátumu, keď bolo opatrenie uskutočnené.

B — *Vnútroštátna právna úprava*

11. Podľa článku 17 portugalského všeobecného nariadenia o mestskej výstavbe (Regulamento Geral das Edificações Urbanas; ďalej len „zákonný dekrét č. 38/382") prijatého zákonným dekrétom č. 38/382 zo 7. augusta 1951 podlieha použitie nových materiálov alebo metód výstavby, pre ktoré neexistujú oficiálne špecifikácie ani dostatočná prax používania, predchádzajúcemu schváleniu národným laboratóriom stavebného inžinierstva ministerstva verejných prác (Laboratório Nacional de Engenharia Civil; ďalej len „LNEC").

12. Podľa dvoch vyhlášok ministerstva, z 2. novembra 1970 a zo 7. apríla 1971 (ďalej len „vyhlášky ministerstva"), vo vodovodných sieťach môžu byť použité iba plastové materiály homologované LNEC.

III — Skutkový stav a konanie

13. V apríli 2000 Komisia dostala sťažnosť pochádzajúcu od portugalskej spoločnosti, ktorej boli kontrolným orgánom — spoločnosťou Empresa Pública de Águas Livres de Lisboa SA (ďalej len „EPAL") odmietnuté povolenia potrebné na inštaláciu polyetylénových rúr dovezených z Talianska a Španielska v inštalačnom systéme budovy z dôvodu, že tieto rúry neboli homologované zo strany LNEC. Podľa sťažovateľky už boli rúry homologizované v oboch týchto členských štátoch a boli k nim pripojené certifikáty o zhode vydané Istituto Italiano dei Plastici (ďalej len „IIP"), respektíve Asociación Española de Normalización y Certificación (ďalej len „AENOR"). Preto sa obrátil na LNEC s cieľom získať potvrdenia o rovnocennosti týchto certifikátov. Listom z 26. mája 2000 LNEC však informovala žiadateľa, že jeho žiadosť musí byť zamietnutá, pretože IIP nebol členom Európskeho zväzu pre technické schvaľovanie (ďalej len „UEATC") ani nepatril k iným inštitúciám, s ktorými LNEC uzavrela dohodu o spolupráci v predmetnej oblasti [5].

14. Výzvou z 12. septembra 2000 a následne odôvodneným stanoviskom zo 16. mája 2001 Komisia informovala portugalské orgány, že podriaďovaním polyetylénových rúr dovezených z iných členských štátov homologizačnému konaniu podľa článku 17 zákonného dekrétu č. 38/382 bez zohľadnenia homologizačných certifikátov vydaných certifikačnými orgánmi iných členských štátov si Portugalská republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 28 ES a 30 ES. Navyše tým, že o tomto opatrení neinformovala Komisiu, porušila tiež povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 1 a článku 4 ods. 2 rozhodnutia č. 3052/95. Považujúc vysvetlenia týkajúce sa súladu tohto postupu s jej povinnosťami vyplývajúcimi z členstva v Spoločenstva za nedostatočné, Komisia podala túto žalobu podľa článku 226 ES návrhom z 2. októbra 2003.

15. Komisia žiada Súdny dvor, aby:

1. určil, že Portugalská republika si tým, že podľa článku 17 zákonného dekrétu

5 — LNEC zjavne neodkazovala na certifikát vydaný zo strany AENOR. Podľa portugalskej vlády nebol tento certifikát LNEC predložený.

č. 38/382 zo 7. augusta 1951 podrobila polyetylénové rúry dovážané z iných členských štátov homologizačnému konaniu bez zohľadnenia homologizačných certifikátov vydaných uvedenými štátmi, a tým, že opomenula informovať Komisiou o uvedenom opatrení, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 28 ES a 30 ES, ako aj z článku 1 a článku 4 ods. 2 rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 3052/95/ES z 13. decembra 1995, ktorým sa zriaďuje postup na výmenu informácií o vnútroštátnych opatreniach, ktoré sa odchyľujú od princípu voľného pohybu tovaru v rámci Spoločenstva;

2. zaviazal Portugalskú republiku na náhradu trov konania.

16. Komisia a portugalská vláda svoje stanoviská ďalej objasnili na pojednávaní 9. júna 2005.

IV — Posúdenie

17. Prvou otázkou, ktorú treba v tejto veci preskúmať, je to, či sa na homologizačné konanie na polyetylénové rúry, ktoré majú byť použité vo vodovodných inštalačných systémoch alebo vodovodných sieťach, upravené v článku 17 zákonného dekrétu č. 38/382 v spojení s vyhláškami ministerstva vzťahujú ustanovenia smernice 89/106. Ak je odpoveď na túto otázku záporná, treba potom posúdiť, či je konanie v súlade s článkami 28 ES a 30 ES, alebo nie. Otázka týkajúca sa súladu s postupom poskytovania informácií podľa rozhodnutia 3052/95 bude riešená následne.

A — *Smernica 89/106*

18. V súvislosti s týmto aspektom Komisia poznamenáva, že hoci sú dotknuté polyetylénové rúry „stavebnými výrobkami" v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 89/106, nevzťahujú sa na ne harmonizované normy v zmysle článku 4 uvedenej smernice. Keďže tieto výrobky v Portugalsku nepodliehajú žiadnym normám ani technickým špecifikáciám a certifikácia uskutočňovaná LNEC sa týka inštalačného systému ako celku a nie rúr ako takých, neboli splnené podmienky na použitie osobitného konania upraveného v článku 16 smernice 89/106. Procesnú požiadavku uloženú článkom 17 zákonného

dekrétu č. 38/382 a vyhláškami ministerstva týkajúcu sa dotknutých rúr treba preto preskúmať vo svetle článkov 28 ES a 30 ES.

19. Portugalská vláda tvrdí, že cieľom vnútroštátnych ustanovení, o ktoré ide v tejto veci, je vykonať ciele stanovené v článku 2 smernice 89/106. Keďže predmetné rúry nepodliehajú ani harmonizovaným normám, ani európskemu technickému schváleniu, ani národnej technickej špecifikácii uznanej na európskej úrovni, Portugalská republika je oprávnená podrobiť ich takému homologizačnému konaniu, ako je konanie upravené v článku 17 zákonného dekrétu 38/382 a vo vyhláškach ministerstva.

20. Berúc do úvahy, že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora nesmie členský štát požadovať analýzy alebo testy, ak už boli uskutočnené v iných členských štátoch a ich výsledky sú mu dostupné, portugalská vláda tvrdí, že čo sa týka stavebných výrobkov, tieto zásady boli vyjadrené v osobitnom konaní upravenom v článku 16 smernice 89/106. V tejto veci však Talianska republika ako členský štát výroby neuplatnila postup článku 16. Nepožadovala informácie o metódach a kritériách uplatňovaných v Portugalsku na homologizáciu polyetylénových rúr a inštalačných systémov a ani neinformovala portugalskú vládu o tom, ktorý taliansky orgán je príslušný osvedčiť súlad týchto výrobkov s portugalskými normami. Za týchto okolností LNEC nemohla spolupracovať s IIP. Tvrdiť, že predmetné rúry by mali byť homologizované výlučne na základe certifikátu vydaného IIP, by bolo rovnaké ako zaviazať Portugalskú republiku prijať akýkoľvek certifikát vydaný akýmkoľvek orgánom nezávisle od akýchkoľvek záruk, čo sa týka primeranej povahy dotknutých tovarov. Toto je presne to, čomu sa smernica 89/106 snaží vyhnúť.

21. Napriek tomu Portugalská republika tvrdí, že má právo podľa článku 16 smernice odporovať uvedeniu stavebných výrobkov, na ktoré sa nevzťahujú národné technické špecifikácie, na trh, ak neboli tieto stavebné výrobky homologizované v súlade s konaním upraveným v uvedenom ustanovení.

22. Portugalská republika dodáva, že podľa článku 17 smernice 89/106 nie je povinná akceptovať správy a atesty vydané inými členskými štátmi, ibaže by boli vydané príslušnými orgánmi v týchto členských štátoch a boli ňou ako členským štátom určenia uznané a boli pripravené v súlade s jej platnými vnútroštátnymi ustanoveniami alebo ustanoveniami, ktoré uznala za rovnocenné.

23. Predovšetkým je nevyhnutné venovať sa tvrdeniu portugalskej vlády, že cieľom homologizačného konania je vykonať článok 2 smernice 89/106, ktorý zaväzuje členské štáty prijať všetky nevyhnutné predpisy, aby sa zabezpečilo, že stavebné výrobky môžu byť uvedené na trh iba vtedy, ak sú spôsobilé na zamýšľané použitie v stavbách, iným spôsobom povedané, ak majú také charakteristiky, že stavby, do ktorých sa majú zabudovať, namontovať, použiť alebo inštalovať, môžu, ak sú riadne navrhnuté a vyhotovené, uspokojiť podstatné požiadavky podľa článku 3. Podľa jej názoru to predstavuje prvoradý cieľ smernice 89/106, hoci uznáva, že smernica sa tiež usiluje zosúladiť zabezpečovanie dodržiavania podstatných požiadaviek týkajúcich sa stavieb a stavebných diel s voľným pohybom tovaru.

24. Tento argument nepovažujem za presvedčivý a vskutku by som za prvoradý cieľ smernice 89/106 považoval vytvoriť nevyhnutný rámec na uvoľnenie obchodu so stavebnými výrobkami vnútri Spoločenstva.

25. Smernica 89/106 bola prijatá na základe článku 100A Zmluvy ES (zmenený, teraz článok 95 ES), výslovne ako časť programu, ktorého cieľom bolo zavŕšenie vnútorného trhu do roku 1992 [6]. Ako je uvedené v preambule k tejto smernici, požiadavky ukladané členským štátom týkajúce sa stavieb a diel stavebného inžinierstva v súvislosti s takými aspektmi, ako je bezpečnosť, trvanlivosť a úspora energií, priamo ovplyvňujú povahu stavebných výrobkov a premietajú sa do vnútroštátnych noriem výrobkov. Odlišnosti v normách uplatniteľných v členských štátoch prekážajú obchodu vnútri Spoločenstva s týmito výrobkami [7].

26. Hlavným cieľom smernice 89/106 je tieto obmedzenia odstrániť, a to vytvorením podmienok umožňujúcich, aby sa so stavebnými výrobkami v rámci Spoločenstva voľne obchodovalo. Metódou na uskutočnenie tohto cieľa je vytvorenie spoločného základu na úrovni Spoločenstva v súvislosti s podstatnými požiadavkami uplatniteľnými na stavby a diela, v ktorých sa majú použiť stavebné výrobky. Tieto požiadavky sú uvedené v článku 3 v spojení s prílohou I smernice. Podstatné požiadavky sú formulované vo všeobecných pojmoch a v konkrétnej podobe sú vyjadrené prostredníctvom technických špecifikácií stavebných výrobkov. Tie zahŕňajú a) harmonizované normy a vnútroštátne normy, ktoré preberajú harmonizované normy; b) európske technické schválenia a c) národné technické špecifiká-

6 — Pozri štvrté odôvodnenie preambuly smernice: „keďže Biela kniha schválená Európskou radou v júni 1985 v paragrafe 71 o dobudovaní vnútorného trhu stanovuje, že v rámci všeobecnej politiky sa bude podstatný dôraz klásť na určité sektory vrátane stavebníctva; keďže odstránenie technických stavebných bariér do takej miery, že nemôžu byť odstránené vzájomným uznaním rovnocennosti medzi všetkými členskými štátmi, sleduje nové priblíženie stanovené v rozhodnutí Rady zo 7. mája 1985, ktoré žiada definíciu podstatných požiadaviek bezpečnosti a iné aspekty dôležité pre verejný záujem bez zníženia existujúcich oprávnených úrovní ochrany v členských štátoch".

7 — Pozri druhé a tretie odôvodnenie preambuly smernice.

cie (ďalej len „technické špecifikácie"), ktorých súlad s podstatnými požiadavkami bol uznaný na úrovni Spoločenstva (článok 4 smernice 89/106). Členské štáty musia predpokladať, že stavebné výrobky, ktoré zodpovedajú týmto technickým špecifikáciám a ktoré v dôsledku toho môžu niesť označenie CE, umožnia, aby diela, v ktorých sú používané, uspokojovali podstatné požiadavky za predpokladu, že tieto diela sú riadne navrhnuté. Podľa článku 6 ods. 1 smernice 89/106, nesmú členské štáty prekážať voľnému pohybu tovarov, ktoré spĺňajú ustanovenia tejto smernice, ich uvádzaniu na trh alebo do prevádzky na svojom území.

27. Čo sa týka výrobkov, ktoré patria mimo rozsahu pôsobnosti tohto systému, pretože nespĺňajú technické špecifikácie uvedené v článku 4 ods. 2 smernice 89/106, článok 6 ods. 2 smernice stanovuje, že členské štáty umožnia ich uvedenie na trh na svojom území, ak spĺňajú vnútroštátne právne predpisy zhodné so zmluvou, pokiaľ európske technické špecifikácie nestanovujú niečo iné. Navyše článok 16 smernice upravuje osobitné konanie pre tieto výrobky, stanovujúc podmienky, za ktorých má členský štát určenia považovať také výrobky majúce pôvod v inom členskom štáte za výrobky, ktoré sú v zhode s platnými vnútroštátnymi ustanoveniami.

28. Cieľom tohto popisu mechanizmu upraveného smernicou 89/106 je preukázať, že prvoradým cieľom smernice nie je zabezpečiť dodržiavanie podstatných požiadaviek článku 3 ako takých. Funkciou stanovenia týchto požiadaviek pre budovy a diela je skôr vytvoriť spoločný základ týkajúci sa záujmov, ktoré treba chrániť, a teda odstrániť obmedzenia obchodu so stavebnými výrobkami, ktoré by inak mohli vyplynúť z odlišností v úrovni ochrany v rozličných členských štátoch. Na samotnú potrebu zabezpečiť splnenie podstatných požiadaviek sa nemožno odvolávať, aby sa odôvodnili vnútroštátne opatrenia, ktoré obmedzujú dovoz a použitie stavebných výrobkov, ktoré spadajú mimo mechanizmu opísaného v bode 26. Také opatrenia vrátane homologizačného konania na polyetylénové rúry uplatneného v Portugalsku musia byť preto preskúmané podľa článku 6 ods. 2 a článku 16 smernice 89/106.

29. Keďže je článok 16 smernice 89/106 konkrétnejším ustanovením, treba ho analyzovať ako prvý. Osobitné konanie obsiahnuté v tomto ustanovení pre výrobky, na ktoré sa nevzťahujú technické špecifikácie, zaväzuje členský štát určenia, aby považoval výrobok za výrobok zhodný s platnými vnútroštátnymi ustanoveniami, ak vyhovel testom a inšpekciám uskutočneným schváleným orgánom v členskom štáte výroby podľa metód platných v členskom štáte určenia alebo podľa metód týmto členským štátom uznaných za rovnocenné. Členský štát

výroby informuje členský štát určenia, ktorého právna úprava sa na testy a inšpekcie uplatní, o orgáne, ktorý má v úmysle na tento cieľ schváliť. Oba členské štáty si musia navzájom poskytnúť nevyhnutné informácie na účely tohto postupu.

30. Za okolností tejto veci sa zdá, že tak Komisia, ako aj Portugalská republika súhlasia, že toto osobitné konanie nie je pre túto vec rozhodujúce buď preto, že nie je uplatniteľné, alebo preto, že jednoducho nebolo uplatnené. Komisia poukazuje na to, že v Portugalsku neexistujú žiadne špecifikácie týkajúce sa predmetných polyetylénových rúr, ktoré by mohli slúžiť ako východiskový bod pre testy, ktoré mohli byť uskutočnené v Taliansku a Španielsku. Tiež portugalská vláda túto skutočnosť pripúšťa a poznamenáva, že certifikát, ktorý bol predložený na uznanie, sa týkal iba rúr a nie inštalačného systému. Tiež poznamenáva, že tam, kde je na členskom štáte výroby, aby informoval členský štát určenia o orgánoch schválených na uskutočnenie príslušných testov a inšpekcií, neboli medzi dotknutými vnútroštátnymi orgánmi nadviazané žiadne také kontakty.

31. Z dôvodov uvádzaných oboma účastníkmi konania nepovažujem za nevyhnutné ďalej rozoberať význam článku 16 smernice 89/106 pre posúdenie súladu zamietnutia povolenia použitia predmetných polyetylénových rúr portugalskými orgánmi s právom Spoločenstva.

32. Hoci sa toho Komisia vo svojej žalobe podanej Súdnemu dvoru nedomáhala, na pojednávaní bola nastolená otázka, či neboli portugalské orgány povinné podľa článku 6 ods. 2 smernice 89/106 povoliť používanie polyetylénových rúr homologovaných tak v Taliansku, ako aj v Španielsku. Ako je uvedené vyššie, tento článok uvádza, že „členské štáty... umožnia výrobkom, na ktoré sa nevzťahuje článok 4 ods. 2, aby boli na ich území uvedené na trh, ak spĺňajú vnútroštátne právne predpisy zhodné so zmluvou, pokiaľ európske technické špecifikácie... nestanovujú iné".

33. Pri bližšom skúmaní sa toto ustanovenie zdá byť dosť nejednoznačné, pretože nie je celkom jasné, na aké „vnútroštátne právne predpisy zhodné so zmluvou" odkazuje. Odkazuje tento pojem na ustanovenia členského štátu výroby (Taliansko a Španielsko), na ustanovenia členského štátu určenia (Portugalsko) alebo vskutku na oba?

34. Ak sa tým myslia len ustanovenia členského štátu výroby, vyústilo by to do liberálnejšieho režimu pre neregulované výrobky, ako je režim pre výrobky, ktoré sú v súlade s technickými špecifikáciami a majú označenie CE. Toto chápanie by tiež viedlo k nesúladu s osobitným konaním podľa článku 16 smernice, ktorý stanovuje, že testy a inšpekcie majú byť uskutočňované v členskom štáte výroby v súlade s metódami platnými v členskom štáte určenia.

35. Ak sa tým na druhej strane myslia ustanovenia členského štátu určenia, rovnalo by sa to opakovaniu zjavných faktov, keďže výrobkom, ktoré sú v súlade s platnými vnútroštátnymi ustanoveniami, bude povolené uvedenie na vnútroštátny trh.

36. Preto dospievam k záveru, že pojem „vnútroštátne právne predpisy zhodné so zmluvou" v článku 6 ods. 2 smernice 89/106 treba chápať tak, že odkazuje na ktorékoľvek vnútroštátne ustanovenia, ktorým môže výrobok podliehať. To zahŕňa ustanovenia vo vnútroštátnom práve členského štátu výroby týkajúce sa výroby výrobku a jeho uvádzania na trh v uvedenom členskom štáte a ustanovenia vo vnútroštátnom práve členského štátu určenia týkajúce sa predaja a používania dotknutého výrobku v uvedenom členskom štáte. Také ustanovenia môžu byť uplatňované na výrobky, na ktoré sa nevzťahujú technické špecifikácie, za podmienky, že sú v súlade s povinnosťami podľa článkov 28 ES a 30 ES.

B — *Články 28 ES a 30 ES*

37. Komisia tvrdí, že požiadavka predchádzajúcej homologizácie predstavuje opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie dovozov v zmysle článku 28 ES. Pri snahách o odôvodnenie opatrenia portugalské orgány presvedčivo nevysvetlili, prečo by používanie predmetných rúr mohlo predstavovať nebezpečenstvo pre zdravie a život ľudí. Portugalské orgány len naznačujú, že prídavné látky používané v plastoch, z ktorých sú rúry zložené, by sa mohli uvoľniť do vody, ktorá sa bude rúrami prepravovať.

38. Hoci členské štáty majú možnosť podriadiť výrobok, ktorý už bol predmetom skúšania v inom členskom štáte, novému konaniu skúšania, Komisia poukazuje na to, že tieto členské štáty sú napriek tomu povinné prispievať k zmierneniu kontrol v obchode vnútri Spoločenstva. Z toho vyplýva, že nemajú právo vyžadovať bez potreby technické alebo chemické analýzy alebo laboratórne skúšky, pokiaľ už rovnaké analýzy a skúšky boli vykonané v inom členskom štáte a keď ich výsledky sú týmto orgánom k dispozícii alebo môžu byť na ich žiadosť dané k dispozícii [8]. V súlade s judikatúrou Súdneho dvora majú vnútroštátne orgány povinnosť zohľadniť certifikáty vydávané certifikačnými orgánmi uznanými v iných členských štátoch, aj keď tieto certifikačné orgány nepatria k UEATC, a ak sa vnútroštátne orgány domnievajú, že nemajú dostatok informácií na zhodnotenie takých certifikátov, majú povinnosť kontaktovať také orgány.

8 — Rozsudok zo 17. decembra 1981, Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten, 272/80, Zb. s. 3277, bod 14.

39. Navyše Komisia uvádza, že je neprimerané zamietnuť homologizáciu predmetných rúr z dôvodu, že vnútroštátne ustanovenia upravujú len homologizáciu inštalačných systémov a nie jednotlivých rúr. Homologizačné konanie uplatniteľné iba na rúry by rovnako umožnilo odhaliť akékoľvek nebezpečenstvo kontaminácie spôsobené zložením rúr. Napokon, postup uplatnený portugalskými orgánmi nespĺňa podmienky uvedené v judikatúre Súdneho dvora, podľa ktorej na to, aby bol opodstatnený režim predchádzajúceho administratívneho schválenia, ktorý sa odchyľuje od takých základných slobôd, ako je voľný pohyb tovaru, musí byť založený na objektívnych, nediskriminačných kritériách, ktoré sú dotknutým podnikom známe vopred, spôsobom vymedzujúcim výkon právomoci posúdenia vnútroštátnych orgánov s cieľom, aby nebol vykonávaný svojvoľne [9].

40. Portugalská vláda si je vedomá judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej pri neexistencii harmonizácie vnútroštátnych zákonov musia byť prekážky voľného pohybu v rámci Spoločenstva vyplývajúce z rozdielov medzi vnútroštátnymi právnymi úpravami vzťahujúcimi sa na uvádzanie predmetných tovarov na trh akceptované v rozsahu, v akom uvedené ustanovenia možno uznať za nevyhnutné na to, aby sa uspokojili také kategorické požiadavky, ako sú ochrana verejného zdravia, ochrana spotrebiteľa a ochrana životného prostredia. Smernica 89/106 však nielenže upravuje nevyhnutnú harmonizáciu v tejto oblasti, ona tiež ukladá členským štátom dodatočné povinnosti zaručiť bezpečnosť budov dohľadom nad vhodnosťou materiálov, ktoré sa v týchto budovách majú použiť. Smernica je preto konkrétnym vyjadrením všeobecnej zásady podľa článkov 28 ES a 30 ES, že členské štáty nesmú prijať opatrenia obmedzujúce voľný pohyb tovaru, ktorý bol zákonným spôsobom vyrobený v inom členskom štáte, iba ak sú tieto opatrenia nevyhnutné a dostatočné na ochranu určitých kategorických požiadaviek primeraným spôsobom. Požiadavky stanovené portugalským zákonom týkajúce sa použitia polyetylénových rúr nie sú neprimerané a ani nepredstavujú skrytú diskrimináciu stavebných výrobkov z iných členských štátov.

41. V tejto veci ide v zásade o to, že portugalský homologizačný orgán LNEC odmietol osvedčiť rovnocennosť certifikátu vydaného IIP v prípade predmetných polyetylénových rúr. Toto odmietnutie bolo založené hlavne na skutočnosti, že IIP nepatril k UEATC a že nemal ani inú dohodu o spolupráci s LNEC. Žaloba Komisie sa netýka metód uplatňovaných LNEC pre homologizáciu predmetných výrobkov ani noriem, ktoré tento orgán v tomto kontexte uplatňuje. V spise nie je žiaden náznak toho, že takéto normy existujú.

9 — Rozsudok z 22. januára 2002, Canal Satélite Digital, C-390/99, Zb. s. I-607, bod 35.

42. Je užitočné pripomenúť, že výrobky, o ktoré ide v tejto veci, patria mimo regulačného rámca upraveného článkom 4 smernice 89/106, čiže na základe článku 6 ods. 2 smernice sa na vnútroštátne opatrenia prijaté v súvislosti s týmito výrobkami uplatňujú všeobecné zásady o voľnom pohybe tovaru vytvorené na základe článkov 28 ES a 30 ES. Tieto zásady sú dlhodobo ustálené a sú zhrnuté v horeuvedenom predstavení tvrdení Komisie a portugalskej vlády.

43. Základný predpoklad článku 28 ES je ten, že tovar, ktorý je zákonným spôsobom vyrobený a uvedený na trh v členskom štáte, musí byť v zásade pripustený na trhy všetkých členských štátov. Uznáva sa tiež, že členské štáty sú oprávnené za určitých podmienok prijať a uplatňovať opatrenia na ochranu základných verejných záujmov, ktoré môžu obchod vnútri Spoločenstva obmedzovať. Je na príslušných vnútroštátnych orgánoch, aby preukázali v každom jednom prípade, že také pravidlá alebo správna prax sú nevyhnutné na účinnú ochranu záujmov predvídaných článkom 30 ES alebo na splnenie nevyhnutných požiadaviek, ak je to vhodné, že uvádzanie predmetných výrobkov na trh predstavuje ohrozenie verejného zdravia [10].

44. Je jasné, že požiadavka predchádzajúcej homologizácie daného výrobku a uznávania rovnocennosti certifikátov vydaných v inom členskom štáte osvedčujúcich kvalitu uvedeného výrobku alebo jeho vhodnosť na dané použitie obmedzuje prístup na trh dovážajúceho členského štátu. Rovnako je to tak v prípade, keď sú žiadosti o homologizáciu alebo uznanie rovnocennosti zamietnuté. Také požiadavky sú preto opatreniami s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie dovozu v zmysle článku 28 ES [11].

45. Cieľom homologizačného konania upraveného v článku 17 zákonného dekrétu č. 38/382 je zaručiť bezpečnosť materiálov používaných v budovách a na stavbách, a preto tiež slúži záujmu ochrany verejného zdravia. V tomto zmysle možno akceptovať, že požiadavka homologizácie nových alebo neodskúšaných stavebných materiálov a stavebných metód môže byť odôvodnená podľa článku 30 ES.

46. Také vnútroštátne opatrenie však musí tiež spĺňať podmienky nevyhnutnosti a primeranosti. Komisia poukázala na judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sú členské štáty povinné prispievať k zmierneniu kontrol v obchode vnútri Spoločenstva [12]. Táto povinnosť, ktorá tiež

10 — Rozsudok z 19. júna 2003, Komisia/Taliansko, C-420/01, Zb. s. I-6445, bod 30.

11 — Rozsudok z 8. mája 2003, ATRAL, C-14/02, Zb. s. I-4431, body 62 a 63.

12 — Pozri bod 38 vyššie.

vyplýva z článku 10 ES, obsahuje to, že vnútroštátne orgány nesmú vyžadovať zdvojovanie testov alebo analýz a že musia zohľadniť výsledky homologizačných konaní uskutočnených uznanými a schválenými orgánmi v iných členských štátoch. Riadne splnenie tejto povinnosti vyžaduje aktívny prístup tak zo strany vnútroštátneho orgánu, ktorému bola predložená žiadosť o homologizáciu výrobku alebo žiadosť o uznanie rovnocennosti certifikátu, ako aj zo strany homologizačného orgánu, ktorý už výrobok homologizoval a vydal certifikát pre uvedený výrobok. Tieto orgány sú určite v lepšom postavení na získanie nevyhnutných informácií než konkrétni žiadatelia, ktorí si želajú obchodovať s dotknutými výrobkami alebo ich používať. Nielenže sú lepšie vybavené na nadviazanie vhodných kontaktov s porovnateľnými orgánmi v iných členských štátoch, ale je na nich, aby určili, aké informácie týkajúce sa postavenia homologizačného orgánu, ktorý dotknutý výrobok homologizoval a vydal certifikát, ako aj jeho metód a noriem, ktoré uplatňuje, potrebujú.

47. Inými slovami, homologizačné orgány musia navzájom konštruktívne spolupracovať s cieľom uľahčiť postupy, ktoré treba podstúpiť na to, aby sa získal prístup na vnútroštátny trh dovážajúceho členského štátu bez ohľadu na príslušnosť k zastrešujúcej organizácii alebo na existenciu formálnych dohôd o spolupráci. V situácii, v ktorej bol už výrobok homologizovaný uznaným orgánom v členskom štáte, nemožno dôkazné bremeno preukázania rovnocennosti použitých metód a uplatňovaných noriem uvaliť na podnikateľské subjekty pôsobiace na trhu.

48. V prejednávanej veci zo spisu vyplýva, že LNEC odmietla uznať rovnocennosť certifikátu vydaného IIP z čisto formálnych dôvodov. Poukázala na skutočnosť, že IIP nebol členom UEATC, ku ktorému ona sama patrí, a že LNEC nemala žiadnu zmluvu o spolupráci s IIP. V každom prípade LNEC z vlastnej iniciatívy neoslovila taliansku inštitúciu na to, aby získala informácie, ktoré by jej umožnili posúdiť povahu certifikátu predloženého mu žiadajúcou spoločnosťou. Toto samotné možno považovať za porušenie povinnosti spolupráce opísanej vyššie.

49. K tomuto možno dodať, že skutočnosť, že predmetné vnútroštátne ustanovenia umožňujú iba homologizáciu celých inštalačných systémov a nie jednotlivých rúr, presahuje rámec toho, čo je potrebné na uskutočnenie cieľov bezpečnosti stavieb a verejného zdravia. Hoci možno akceptovať, že existuje potreba zabezpečiť, aby celý inštalačný systém fungoval riadne a bezpečne, toto treba oddeliť od možnosti uistiť sa, že jeho zložky sú vhodné na ich zamýšľané použitie. Tento aspekt nemôže závisieť od ich homologizácie v kontexte systému.

50. Napokon, ako na to poukázala Komisia, Súdny dvor často vyslovoval, že „ak má byť režim predchádzajúceho administratívneho schválenia odôvodnený, hoci sa odchyľuje od základných slobôd, v každom prípade musí byť založený na objektívnych, nediskriminačných kritériách, ktoré sú dotknutým podnikom vopred známe, spôsobom vymedzujúcim výkon právomoci posúdenia vnútroštátnych orgánov s cieľom, aby nebol vykonávaný svojvoľne“ [13]. Článok 17 zákonného dekrétu č. 38/382, ktorý stanovuje len to, že nové a neodskúšané stavebné materiály a metódy podliehajú homologizácii zo strany LNEC, zjavne nespĺňa uvedené procesné požiadavky.

51. Z dôvodov uvedených v troch predchádzajúcich bodoch dospievam k záveru, že článok 17 zákonného dekrétu č. 38/382 porušuje zásadu proporcionality a že je preto v rozpore s článkom 28 ES.

C — *Postup poskytovania informácií obsiahnutý v rozhodnutí č. 3052/95*

52. Komisia tvrdí, že odmietnutie zo strany EPAL homologizovať inštalačný systém bez certifikátu od LNEC a odmietnutie LNEC uznať rovnocennosť certifikátu vydaného IIP predstavuje „opatrenie“ v zmysle článku 1 rozhodnutia č. 3052/95 a že v dôsledku toho o nich mala byť informovaná Komisia do 45 dní od ich prijatia.

53. Portugalská vláda odpovedá, že keďže bolo toto opatrenie prijaté na vykonanie jej povinností podľa smernice 89/106, z článku 3 ods. 2 rozhodnutia č. 3052/95 vyplýva, že postup oznamovania sa na ňu neuplatňoval.

54. Podľa článku 1 rozhodnutia č. 3052/95, „členský štát, ktorý uskutoční opatrenia, cieľom ktorých je zabrániť voľnému pohybu konkrétneho modelu alebo typu výrobku, ktorý sa zákonným spôsobom vyrába alebo predáva v inom členskom štáte, alebo zabrániť uvedeniu takéhoto výrobku na trh, o tom upovedomí Komisiu v tých prípadoch, v ktorých priamy alebo nepriamy účinok takéhoto opatrenia spočíva vo všeobecnom zákaze tovaru, v odmietnutí povolenia uviesť tovar na trh, v pozmenení modelu alebo typu výrobku pred povolením jeho uvedenia na trh alebo ponechania na trhu, alebo v stiahnutí tovaru z trhu“. V popise poskytnutom Súdnym dvorom „pojem zahŕňa všetky opatrenia prijaté členským štátom s výnimkou súdnych rozhodnutí, ktoré majú za dôsledok obmedzenie voľného pohybu tovarov zákonným spôsobom vyrábaných alebo uvádzaných na trh v inom členskom štáte, bez ohľadu na ich formu alebo orgán, od ktorého pochádzajú“ [14].

13 — Rozsudok Canal Satélite Digital, už citovaný v poznámke pod čiarou 9, bod 35.

14 — Rozsudok z 20. júna 2002, Radiosistemi, C-388/00 a C-429/00, Zb. s. I-5845, bod 68.

55. V prejednávanej veci rozhodnutia prijaté spoločne EPAL a LNEC účinne zakázali používanie predmetných polyetylénových rúr a treba ich považovať za rozhodnutia predstavujúce opatrenie v zmysle článku 1 rozhodnutia č. 3052/95. Keďže ich nemožno považovať za opatrenie, ktoré bolo prijaté v súlade so smernicou 89/106, nebolo oslobodené od informačnej povinnosti.

56. Z toho vyplýva, že Portugalská republika si tým, že neinformovala Komisiu o opatrení prijatom v súvislosti s predmetnými polyetylénovými rúrami do 45 dní, nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 1 rozhodnutia č. 3052/95.

V — O trovách

57. Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Komisia žiadala o úhradu trov konania. Je preto opodstatnené zaviazať Portugalskú republiku na náhradu trov konania.

VI — Návrh

58. Preto dospievam k záveru, že Súdny dvor by mal:

1. rozhodnúť, že Portugalská republika si tým, že podľa článku 17 zákonného dekrétu č. 38/382 zo 7. augusta 1951 podrobila polyetylénové rúry dovážané z iných členských štátov homologizačnému konaniu bez zohľadnenia homologizačných certifikátov vydaných uvedenými štátmi, a tým, že opomenula informovať Komisiu o uvedenom opatrení, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 28 ES a 30 ES, ako aj z článku 1 a článku 4 ods. 2 rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 3052/95/ES z 13. decembra 1995, ktorým sa zriaďuje postup na výmenu informácií o vnútroštátnych opatreniach, ktoré sa odchyľujú od princípu voľného pohybu tovaru v rámci Spoločenstva;

2. zaviazať Portugalskú republiku na náhradu trov konania.